

Beslissing nr. 2002-C/C-23 van 4 maart 2002

Inzake :

Sobel N.V., met maatschappelijke zetel te NL-5680 AJ Best, Postbus 380, NCB-Weg 10

en:

Degussa AG, met maatschappelijke zetel te D-40474 Düsseldorf, Bennigsen Platz 1

en:

SKW Gelatine & Specialities, met adres te F-92641 Boulogne-Billancourt Cedex, Place des Ailes 4

Gelet op de Wet tot Bescherming van de Economische Mededinging, zoals gecoördineerd op 1 juli 1999 (hierna "W.B.E.M.");

Gezien de aanmelding aan het Secretariaat van de Raad voor de Mededinging van een concentratie, aangemeld op 16 januari 2002;

Gezien de mededeling voor onderzoek door het Secretariaat van de Raad voor de Mededinging aan het Korps van Verslaggevers conform artikel 32 bis §1 W.B.E.M. op 17 januari 2002;

Gezien het onderzoeksdossier van de Dienst voor de Mededinging, zoals meegedeeld aan de Verslaggever op 5 februari 2002;

Gezien het gemotiveerd verslag van de Verslaggever in toepassing van artikel 32 §2 W.B.E.M. opgesteld op 6 februari 2002 en betekend aan de Raad voor de Mededinging op 7 februari 2002;

Gehoord de Verslaggever de heer Bert Stulens ter zitting dd. 4 maart 2002;

Gehoord de partijen die ter zitting verschenen zijn op 4 maart 2002:

- Mr. Bernard van de Walle de Ghelcke;
- Mr. Thomas Franchoo
- De heer Anton Lammers, vice-voorzitter van de Raad van Bestuur van Sobel N.V.

1. De aanmeldende en betrokken partijen

Als koper treedt op Sobel N.V. (hierna "Sobel"). Sobel is de moedermaatschappij van vijf internationaal opererende divisies die wereldwijd actief zijn binnen twee segmenten: "healthcare products" (producten voor gezondheidszorg) en "natural organic products" (natuurlijke, organische producten). De producten van Sobel worden als grondstof in de voedings-, de diervoeder- en de farmaceutische industrie gebruikt.

Als verkoper treedt op Degussa AG (hierna "Degussa"). Degussa is een multinationale onderneming met tweeëntwintig business units, die in zes divisies zijn gegroepeerd: "Health & Nutrition", "Construction Chemicals", "Fine & Industrial Chemicals", "Performance Chemicals", "Coatings & Advanced Fillers" en "Speciality Polymers". Daarnaast is er een unit waarin Degussa haar niet-kernactiviteiten heeft ondergebracht. Het productgamma van Degussa bevat onder meer: voedingssupplementen, textuursystemen, chemicaliën voor andere bouw- en industriële verven, fijne chemicaliën voor de farmaceutische en de agro-industrie, bleek- en waterchemicaliën, superabsorbenten, siliconen, coatings, kleurstoffen, geavanceerde vulmiddelen, hoogwaardige polymeren en plexiglas. Degussa is een multinationale onderneming, gecontroleerd door E.ON AG.

De doelonderneming is SKW Gelatin & Specialties (hierna "SKW G&S"). SKW G&S produceert en verkoopt gelatine. De gelatine van SKW G&S wordt voor een brede waaier van toepassingen verkocht, hoofdzakelijk voor toepassingen in de farmaceutische, de fotografische en de voedingsindustrie. Andere gelatinetoepassingen omvatten de elektrometallurgie, lucifers, plastics en lijm. Als bijproducten van gelatine produceert SKW G&S eveneens vet en dicalciumfosfaat (hierna "DCF"). Vet wordt als grondstof voor de productie van diervoeder gebruikt. DCF wordt als diervoeder voor de pluimveeindustrie en als meststof gebruikt. Er dient te worden opgemerkt dat SKW G&S als een business unit binnen de Health and Nutrition divisie van Degussa opereert en tot op heden alle juridische entiteiten van Degussa's gelatinebusiness groepeerd. Deze juridische entiteiten worden door Degussa via haar dochterondernemingen gecontroleerd. SKW G&S is uitsluitend de benaming van een business unit maar vormt zelf geen juridische entiteit.

2. De aanmeldingsplicht – overeenkomst van concentratie

Op 21 december 2001 sloten de verkoper en koper een "Sale and Purchase" overeenkomst. Volgens deze overeenkomst verkopen Degussa en haar vijf dochterondernemingen (deze vijf dochterondernemingen zijn: Degussa Health and Nutrition GmbH; Degussa Health and Nutrition Holding France SAS; Degussa Health and Nutrition France SAS; Degussa Health and Nutrition US, LP; Degussa Health and Nutrition Sales Inc.) hun rechten, aanspraken en belangen in de juridische eenheden van Degussa's gelatinebusiness SKW G&S. De concentratie bestaat uit een gecombineerde verkoop van aandelen en activa.

Tevens worden ook de relevante intellectuele eigendomsrechten met betrekking tot SKW G&S van Degussa Health & Nutrition France SAS aan Sobel verkocht conform afzonderlijke overeenkomsten tot overdracht van aandelen en een overeenkomst tot overdracht van de Franse intellectuele eigendom.

Deze transacties leiden tot een verkrijging van uitsluitende zeggenschap van Sobel over de juridische entiteiten van SKW G&S. Concreet verwerft Sobel aandelen in de volgende juridische entiteiten:

- SKW Gelatin & Specialties France SAS (Frankrijk);
- SKW Gelatin & Specialties Manufacturing, LLC (V.S.);
- SKW Gelatin & Specialties Sales, LLC (V.S.);
- SKW Gelatin & Specialties GmbH.

Door de overname van SKW Gelatin & Specialties GmbH verkrijgt Sobel de controle over de volgende ondernemingen:

- SKW Biosystems N.V. (België);
- SKW Biosystems Ltd. (Verenigd Koninkrijk);
- SKW Biosystems Argentina S.A. (Argentinië);
- SKW Gelatin & Specialties S.L. (Spanje);
- SKW Gelatin & Specialties (M) Sdn. Bhd. (Maleisië);
- Guangdong Bio-industries Co. (China).

Na de totstandbrenging van de concentratie verkrijgt Sobel alle aandelen van Degussa in SKW G&S. SKW G&S zal in Sobel worden geïntegreerd en zal als een afzonderlijke divisie "gelatineproducten" opereren, naast de bestaande divisies "natural organic products" en "healthcare products".

Bovenvermelde operatie is een concentratie in de zin van artikel 9, §1.b) W.B.E.M.

De aanmelding van de concentratie gebeurde op 16 januari 2002. De aanmelding geschiedde derhalve tijdig conform artikel 12, §1 W.B.E.M.

Uit de voorgelegde omzetcijfers van de betrokken ondernemingen blijkt dat de drempels voorzien in artikel 11, §1 W.B.E.M. werden overschreden, zodat de concentratie diende te worden aangemeld. Sobel behaalde in het boekjaar 2000 een omzet van 63,2 miljoen euro in België. De door SKW G&S

voorgelegde omzetcijfers zijn vertrouwelijk. De individuele omzet van SKW G&S in België tijdens datzelfde boekjaar bedroeg meer dan 15 miljoen euro.

De aangemelde concentratie valt derhalve overeenkomstig artikel 33, §1.1 W.B.E.M. binnen het toepassingsgebied van de W.B.E.M.

3. De marktafbakening

3.1. De relevante productmarkten

De voorgenoemde concentratie heeft betrekking op vijf afzonderlijke productmarkten:

- De markt voor de productie en verkoop van gelatine;
- De markt voor de productie en verkoop van lijm;
- De markt voor de productie en verkoop van vetten;
- De markt voor de productie en verkoop van fosfaat;
- De markt voor de productie en de marketing van gelatinecapsules.

De Raad voor de Mededinging is van mening dat drie van de vijf afzonderlijke productmarkten niet als betrokken markten kunnen worden weerhouden. De redenen hiervoor worden hierna uiteengezet.

Wat de markt voor de productie en verkoop van lijm betreft, is er geen overlapping tussen de activiteiten van Sobel en SKW G&S op deze markt in België.

Wat de markt voor de productie en verkoop van vetten betreft, die kan worden verdeeld in voedings- en voedervetten, stelt de Raad voor de Mededinging vast dat het totale aandeel van de aanmeldende partijen in België aanzienlijk minder dan 25 % bedraagt;

Wat de markt voor de productie en verkoop van fosfaat betreft, stelt de Raad voor de Mededinging vast dat Sobel geen marktaandeel in België heeft.

Bijgevolg is de Raad voor de Mededinging van mening dat er in deze concentratie slechts twee markten moeten worden onderzocht, met name:

- De markt voor de productie en verkoop van gelatine en
- De markt voor de productie en de marketing van gelatinecapsules.

De markt voor de productie en verkoop van gelatine

Zowel een dochteronderneming van Sobel, GSB, als SKW G&S produceren en verkopen gelatine. GSB produceert en verkoopt gelatine voor farmaceutische en eetbare toepassingen. SKW G&S produceert en verkoopt gelatine voor eveneens de farmaceutische en de voedingsindustrie, maar ook voor de fotografische industrie.

Afhankelijk voor welke industrie de gelatine is bestemd, worden voor de productie andere grondstoffen aangewend. Hierdoor kan deze markt in twee verschillende segmenten worden opgedeeld. Deze segmenten zijn de volgende:

- "specialty gelatine": deze gelatine wordt in de farmaceutische en de fotografische industrie aangewend en wordt als gelatine voor bijzondere doeleinden aangeduid;
- "eetbare gelatine": deze gelatine is voor de voedingsindustrie bestemd.

Naast de toepassingen in deze drie industrieën wordt gelatine ook nog in technische nichemarkten gebruikt, zoals die van de elektrometallurgie, lucifers, plastics en lijm.

Onderstaande tabel geeft de correlatie weer tussen de gebruikte grondstoffen en de eindtoepassing van gelatine.

	Fotografisch	Farmaceutisch	Eetbaar
Runderbeenderen	100 %	75 %	Verwaarloosbaar
Varkenshuiden	Verwaarloosbaar	25 %	50 %
Runderhuiden	-	-	50 %

Bron: aanmeldende partijen

Volgens de aanmeldende partijen zijn de verschillende grondstoffen in zekere mate verwisselbaar maar er bestaan bepaalde voorkeuren. In de voedingsindustrie wordt voornamelijk gelatine op basis van varkens- en runderhuiden gebruikt omdat de winstmarges binnen deze industrie lager zijn. Gelatine op basis van varkenshuiden heeft daarenboven andere kenmerken dan gelatine van beenderen, waardoor dit op het productieproces van het eindproduct gevolgen heeft (bijvoorbeeld in de farmaceutische industrie).

Het productieproces om van varkens- en runderhuiden gelatine te maken is daarenboven goedkoper omdat het minder tijdsintensief is dan het gebruik van beenderen als grondstof. In dat geval moeten de beenderen ontvet en gedemineraliseerd en vervolgens met zuren of calciumloog worden bewerkt om tot gelatine te komen.

GSB gebruikt voor de productie van haar gelatine uitsluitend beenderen en heeft leveringen aan de farmaceutische en de voedingsindustrie. SKW G&S verwerkt in België beenderen en varkenshuiden tot gelatine voor de verkoop aan de fotografische, de farmaceutische en de voedingsindustrie.

Niet alleen de aanwending van verschillende grondstoffen verklaart een opdeling van deze markt in twee segmenten. Ook de structuur van de vraag verschilt in zekere mate tussen de specialty gelatine en de eetbare gelatine. Zo wordt specialty gelatine aan een beperkt aantal, meestal grote internationale ondernemingen geleverd, die hun voorraad in grote hoeveelheden via eigen gecentraliseerde commerciële afdelingen aankopen. Dit blijkt zeker het geval te zijn in de fotografische industrie.

Het marktsegment van de eetbare gelatine is meer lokaal en over een meer gevarieerde groep van kleinere klanten gefragmenteerd. Grote voedingsconcerns verzekeren hun voorraden echter op een gelijkaardige wijze dan de grote farmaceutische en fotografische ondernemingen.

De markt voor de productie en de marketing van gelatinecapsules

In de farmaceutische en parafarmaceutische industrie wordt gelatine onder meer gebruikt voor de productie van harde en zachte capsules, alsook voor de coating van tabletten. Gelatine wordt in deze industrieën als omhulsel voor actieve farmaceutische ingrediënten en voedingssupplementen gebruikt.

Ongeveer 80 % van de samenstelling van een harde gelatinecapsule bestaat uit gelatine. Voor een zachte gelatinecapsule is dat 60 %.

Harde gelatinecapsules worden op basis van gelatine met een hoge gelsterke ("hoge Bloom gelatine" genaamd) vervaardigd. De grondstoffen om tot een hoge Bloom gelatine te komen bestaan voor 80 % uit beenderen voor 20 % uit varkenshuiden.

Zachte gelatinecapsules bestaan uit lagere Bloom gelatines. Lagere Bloom gelatines worden op basis van beenderen (voor 50 %) en varkenshuiden (eveneens voor 50 %) geproduceerd. Deze fiftyfifty - verhouding kan naargelang de verwerkingsmogelijkheden van de farmaceutische en parafarmaceutische ondernemingen verschillen.

Harde en zachte capsules zijn volgens de aanmeldende partijen volledig substitueerbaar en vormen bijgevolg één productmarkt.

Bij wijze van conclusie en in navolging van het Korps Verslaggevers sluit de Raad voor de Mededinging zich bij deze marktafbakening aan en is van oordeel dat een meer precieze marktafbakening zich in dit dossier niet opdringt.

Voor beide markten is ook sprake van verticale integratie.

De markt voor de productie en verkoop van gelatine

Met betrekking tot het productieproces van gelatine ontstaat er door deze concentratie een verticale integratie. Sobel bezit namelijk een ontvettingsinstallatie voor dierlijke beenderen in tegenstelling tot de verwerkingsinstallaties van SKW G&S. Door de inbreng van de installaties van SKW G&S in deze van Sobel ontstaat er een volledig geïntegreerd productieproces.

De markt voor de productie en de marketing voor gelatinecapsules

Binnen de Sobel groep produceert GSB gelatine, die door Banner (een dochteronderneming van Sobel die receptplichtige en niet-receptplichtige farmaceutische producten en voedingssupplementen ontwikkelt en produceert, die in de vorm van zachte gelatinecapsules en met gelatine bedekte tabletten worden verkocht) voor de productie van gelatinecapsules en -tabletten kan worden gebruikt. Op deze wijze is er dus binnen deze groep een verticale integratie aanwezig.

3.2. De relevante geografische markt

De markt voor de productie en verkoop van gelatine

Met betrekking tot de markt voor de productie en verkoop van gelatine, stelt de Raad voor de Mededinging vast dat relevante geografische markt zowel voor de totale gelatinemarkt als voor de twee onderscheiden marktsegmenten zich minstens over het grondgebied van de EER/Europese Unie uitstrekt. De aanmeldende partijen zijn zelfs van oordeel dat het hier over een wereldmarkt zou kunnen gaan.

De aanmeldende partijen hebben hiervoor twee argumenten aangehaald, zijnde de grondstoffen die over heel de wereld kunnen worden aangekocht en de structuur van de markt aan de vraagzijde.

Inzake de grondstoffen stellen de aanmeldende partijen, dat door de recente Europese voedselcrisis de aanvoer van Europese grondstoffen drastisch is ingekrompen. Het grootste gedeelte van runderbeenderen, runderhuiden en varkenshuiden moeten worden vernietigd, waardoor de gelatineproducenten in toenemende mate beroep moeten doen op grondstoffen, afkomstig van landen buiten Europa.

Voor wat betreft de structuur van de markt aan de aanbodzijde zijn de belangrijkste klanten grote internationale ondernemingen, die hun aankopen centraliseren teneinde betere prijzen te verkrijgen omwille van de aankoop van grote volumes. Hierdoor worden de voorraden dus niet lokaal, maar op wereldniveau aangekocht.

De markt voor de productie en de marketing voor gelatinecapsules

Wat de markt voor de productie en de marketing van gelatinecapsules betreft, is de Raad voor de Mededinging, in navolging van het Korps Verslaggevers, van oordeel dat de relevante geografische markt de gehele wereldmarkt is omwille van de hierna volgende redenen.

Producenten van gelatinecapsules werken voornamelijk als "contract manufacturer" (onderaannemer of toeleverancier). Zij concurreren onderling met mekaar om contracten met grote farmaceutische ondernemingen en producenten van voedingssupplementen in de wacht te slepen. Deze hoofdzakelijk

grote, internationale ondernemingen zijn de grootste afnemers op deze markt en zijn vrij om contracten met eender welke producent, die waar ook ter wereld een afleveringsfaciliteit heeft, af te sluiten.

Omwille van het feit dat er geen economische en juridische belemmeringen zijn speuren deze grote afnemers van gelatinecapsules de hele wereld af om de beste voorwaarden te bekomen. Daarenboven sluiten deze ondernemingen per afzonderlijk product een overeenkomst met hun contract manufacturers af.

Wanneer een gelatinecapsuleafnemer dat wenst, kan hij deze capsules bij zowel een grote als een kleine leverancier, waar ook ter wereld gevestigd, aankopen.

Tevens zijn de transportkosten laag, waardoor de wereldwijde aanvoer van gelatinecapsules naar de farmaceutische, de cosmetische en de voedingsindustrie helemaal geen belemmeringen met zich meebrengt.

De aanmeldende partijen hebben benadrukt dat er slechts één producent van harde gelatinecapsules in België actief is, namelijk Capsugel, en dat er hoegenaamd geen productiefaciliteiten voor zachte gelatinecapsules in België aanwezig zijn.

3.3. De marktaandelen

De markt voor de productie en verkoop van gelatine

De totale gelatinemarkt

Met betrekking tot het gezamenlijke marktaandeel van Sobel en SKW G&S op de totale gelatinemarkt, kan het volgende worden vastgesteld.

Op wereldvlak is hun gezamenlijk marktaandeel beneden de grens van de 25 %, zowel in volume als in waarde.

Op Europees vlak situeert zich dat boven de 25 %-drempel en op Belgisch vlak zelfs ruimschoots boven die drempelwaarde.

Het samenvoegen van de marktaandelen van Sobel en SKW G&S brengt geen significante marktwijzigingen met zich mee. Hiervoor zijn de marktaandelen van Sobel te laag (0 % < 5 %), waardoor de marktpositie van SKW G&S niet wezenlijk wordt gewijzigd.

De specialty gelatine voor de farmaceutische industrie

Wat deze industrie betreft zijn er minimale overlappingsen tussen Sobel (0 % < 5 % marktaandeel) en SKW G&S. Het gezamenlijke marktaandeel in volume en waarde wijzigt de positie van SKW G&S niet noemenswaardig.

Er dient te worden opgemerkt dat het gezamenlijke marktaandeel in volume op wereldschaal meer dan 25 % bedraagt, maar de 30 % niet overstijgt. Op de Europese markt hebben Sobel en SKW G&S een marktaandeel van meer dan 30 % maar beneden de 35 %.

Op Belgisch vlak hebben ze samen een marktaandeel van boven de 35 %. Toch dient te worden opgemerkt dat de concentratie geen verschuivingen op deze markt veroorzaakt.

De specialty gelatine voor de fotografische industrie

Sobel produceert noch verkoopt gelatine bestemd voor de fotografische industrie. Bijgevolg is er geen sprake van overlapping van activiteiten en wijzigt deze concentratie niets aan de huidige positie van SKW G&S op deze markt, dit zowel op wereldvlak als op Europees en Belgisch vlak.

De eetbare gelatine voor de voedingsindustrie

De vaststellingen voor dit marktsegment zijn dezelfde als voor de voorgaande segmenten en als voor de totale gelatinemarkt. Er zijn bijna geen overlappingsen tussen Sobel (0 % < 5 % marktaandeel) en SKW G&S op deze markt, waardoor de huidige marktsituatie quasi ongewijzigd zal blijven ten gevolge van deze concentratie.

Op wereldvlak ligt het gezamenlijk marktaandeel in volume ver onder de 25 %-grens, op Europees vlak tussen de 25 en 30 % en op Belgisch vlak boven de 40 %.

De markt voor de productie en de marketing voor gelatinecapsules

De aanmeldende partijen hebben onder meer marktaandeelgegevens over de belangrijkste producenten van zachte capsules binnen de EG meegedeeld. Gegevens over de Belgische en de wereldwijde markt konden de partijen niet voorleggen.

Zachte capsules zouden naar schatting minder dan 5 % van afleveringstechnieken - gebruikt door de farmaceutische producenten - uitmaken en dit zowel in België, de Europese Unie als wereldwijd. Ongeveer 20% wordt door de harde capsules ingenomen en het overige deel door vloeistoffen, oplospoeders of tabletten.

Om deze reden besluit de Raad voor de Mededinging dat de markt voor de productie en de marketing van gelatinecapsules uiteindelijk geen betrokken markt is.

4. Economische analyse

De Raad merkt op dat de betrokken sector zelf geen bezwaren tegen deze concentratie heeft geformuleerd. De gecontacteerde concurrenten (Pont Brulé en Capsugel Bornem) hadden immers geen problemen met de overname van SGW G&S door Sobel.

Uit het onderzoek blijkt voorts dat de marktaandelen van Sobel door deze overname amper zullen wijzigen. Niettegenstaande de positie van Sobel binnen de relevante geografische markt door de overname van SGW G&S lichtjes zal versterkt worden mede door de verticale integratie die hierdoor zal ontstaan, ziet geen van de ondervraagde concurrenten hierdoor zijn positie in gevaar gebracht of aangetast.

De Raad voor de Mededinging stelt vast dat de aangemelde concentratie geen machtspositie in het leven roept of versterkt die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging in de zin van artikel 10, §3, W.B.E.M. op de nationale markt of een wezenlijk deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd en beslist dan ook dat de voorgelegde concentratie toegelaten kan worden conform artikel 33, §2.1 a) W.B.E.M.

OM DEZE REDENEN

De Raad voor de Mededinging

Gelet op de artikelen 2, 30-37 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, van toepassing overeenkomstig artikel 54bis W.B.E.M.;

Stelt vast dat de betrokken concentratie aanmeldingsplichtig is en conform artikel 33, §1.1 W.B.E.M. binnen het toepassingsgebied van de wet valt;

Verklaart de concentratie toelaatbaar conform artikel 33, §2, 1 a) W.B.E.M. en artikel 10, §3 W.B.E.M.;

Aldus uitgesproken op 4 maart 2002 door de Kamer van de Raad voor de Mededinging, samengesteld uit:

Mevrouw Béatrice Ponet, Kamervoorzitter; De heren Geert Zonnekeyn, Frank Deschoolmeester en Marc Jegers, leden.